

Motion till kommunfullmäktige

BYGGNADSMINNESFÖRKLARING AV FD KÄLLÖRSSKOLAN

Länsstyrelsen i Uppsala län meddelade den 26 november sitt beslut att inte låta byggnadsminnesförklara den fd Källörsskolan i Östhammar.

Länsstyrelsen motiverar sitt beslut på bland annat följande vis:

”Länsstyrelsen konstaterar att Källörsskolans/fd. societetshusets och badhusparkens värde för Östhammars lokalhistoria är mycket stor. De vittnar på ett lättförståeligt sätt om badortsepoken under 1800-talets senare del och 1900-talets första hälft. Societetshuset var i det sammanhanget en central plats för sällskapslivet. Badlivet vid denna tid är också ett uttryck för riksintresseområdet för kulturmiljön, Östhammars stad. Byggnadens roll som tidigare skolbyggnad har också medfört att många av dagens östhammarsbor har en stark relation till byggnaden. Länsstyrelsen gör bedömningen att Källörsskolan med den omgivande strukturen i badhusparken och vid Källörsgundet skulle kunna anses motsvara KML:s krav om synnerligen märklig med hänvisning till sin lokalhistoriska betydelse och skulle därmed formellt kunna byggnadsminnesförklaras.”

Källörsskolan har alltså stora lokalhistoriska värden och anses möjlig att bevara enligt Länsstyrelsens bedömning. En byggnadsminnesförklaring ger det starkaste lagskyddet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader i vårt land. En sådan förklaring ger en kvalitetsstämpel och status till en byggnad som ökar möjligheterna att omsätta mer diffusa historiska kvaliteter till praktisk social och kommersiell nytta. En byggnadsminnesförklaring ger också möjligheter till statliga bidrag och stöd som annars inte skulle finnas.

I Sverige finns i dag drygt 2000 byggnadsminnen. I Uppsala län är de 69 stycken, bland annat är bruksmiljöerna i Gimo och Forsmark skyddade. Fd Källörsskolan skulle med en byggnadsminnesförklaring alltså inträda i en relativt smal och exklusiv krets, att en byggnad är gammal eller ovanlig räcker i sig inte till för att få den utmärkelsen.

Anledningen varför Länsstyrelsen valde att ändå avslå ansökan om byggnadsminnesförklaring uppges vara att Östhammars kommun inte anses vara en villig ägare till byggnaden.

”Byggnadens ägare, Östhammars kommun, har tagit ställning till att låta riva byggnaden och kan därmed inte anses vara en villig byggnadsminnesägare. Att tvinga fram en byggnadsminnesförklaring mot ägarens vilja bedöms inte som ett konstruktivt sätt att bevara dess kulturhistoriska värden. För att framgångsrikt rusta och vårda kulturhistoriska byggnader och miljöer krävs fastighetsägarens intresse och vilja till en förvaltning och utveckling som är anpassad till kulturmiljöns egna villkor. Det är mycket svårt att åstadkomma med tvång. En byggnadsminnesförklaring mot ägarens vilja innebär också förmodade ersättningsanspråk från staten.”

Telefon: 0173-103 93 Epost: linda_eskilsson@telia.com

Adress: Orrgatan 9, 742 36 Östhammar

www.mp.se/osthammar

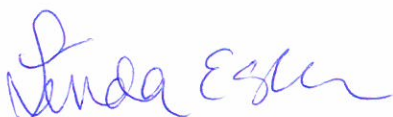
Enligt vår mening är avslagsbeslutet djupt olyckligt för både Östhammar som stad och för kommunen som helhet. Ett bevarande av byggnaden i återställt äldre skick tillsammans med en byggnadsminnesförklaring skulle ge kommunen mervärden som är svåra att få på annat sätt. Invånarna i Östhammar har visat på stort engagemang för byggnaden och genom Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör också visat att de vill och kan ta ansvar för att återställa och förvalta byggnaden utan merkostnader för kommunen.

Länsstyrelsen i Uppsala län är tydliga med att en byggnadsminnesansökan från ägaren själv skulle förändra förutsättningarna positivt. Då byggnadens öde varit aktuell under många år och väcker stort intresse och engagemang är det viktigt att kommunfullmäktige får ta ställning till frågan.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi att kommunfullmäktige beslutar följande:

Kommunfullmäktige uppdrar åt kommunstyrelsen att ansöka om en byggnadsminnesförklaring av fd Källörsskolan i Östhammar.

Östhammar 2013-12-06

Linda Eskilsson (MP)

Arno Unge (MP)

Svar på medborgarförslag och motion avseende bevarande av det gamla societetshuset i Östhammar samt byggnadsminnesförklaring av detsamma

Inledning

Såväl medborgarförslaget, Att bevara det gamla societetshuset i Östhammar och den kulturhistoriskt värdefulla fastigheten som badanstalt och utifrån det skapa en stark varumärkesidentitet och unik skärgårdsdestination, som motionen, Byggnadsförklaring av f.d. Källörskolan, har i tidigare beslut mer eller mindre behandlats och besvarats, nyttjanderättsavtal etc. Dock har fullmäktige inte besvarat dessa förslag explicit.

Historik

Frågan om Källörskolans bevarande har varit föremål för flera diskussioner genom åren. I närtid har detta skett under 2005/2006 vid en namninsamling samt under 2012/2013 i samband med ansökan om rivningslov.

Östhammars kommun och bygdegårdsföreningen Källör, inledde i samband med att rivningsbeslutet upphävdes samtal om framtida bevarande av byggnaden. Föreningen genomförde en fördjupad studie som presenterades för kommunen. Studien problematiserade såväl finansiering, den ideella kapaciteten samt såväl organisatoriska som byggtekniska utmaningar.

Efter beslut i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige gavs sedan först ett ettårigt nyttjanderättsavtal och därefter ett längre nyttjanderättsavtal. Östhammars kommun har därefter slutit ett avtal inom ramen för mervärdesprogrammet där föreningen fått ett finansiellt stöd för genomförandet. Kommunen har även en insynsplats i föreningens styrelse.

Motionen

I motivet för att ansöka om byggnadsminnesförklaring framhåller motionärerna främst, att det ger ett starkt lagskydd, kvalitetsstämpel, exklusivitet och status samt möjligheter till statliga bidrag.

Under förstudien diskuterades detta med bygdegårdsföreningen. I detta inledande skede gjordes bedömningen att fokus var på nyttjanderättsavtalet och dess omfattning, ett långt avtal med frihet att utveckla byggnaden skulle ge legitimitet och skydd för de investeringar som föreningen vill göra. Det ska inte uteslutas att en ansökan om byggnadsminnesförklaring kan bli aktuell i framtiden under förutsättning att innehavaren av nyttjanderättsavtalet och fastighetsägaren ser vinster i detta.

Medborgarförslaget

Medborgarförslaget som inkom i början av 2013 och kom att bli grundbulten för den fördjupade förstudien som sedan blev grunden för kommunens beslut om nyttjanderättsavtal. I förslaget framhölls särskilt, att Östhammar kan uppvisa tidstypiska och traditionspräglade stadsbilder, att delarna kring Sjötorget har stor betydelse för Östhammarsborna liksom för turist- och besöksnäringen. Dessutom lyfte förslaget fram potentialen som bygdegård, ytor för mindre företagsenheter/butik, café eller dylikt. Förslagsställarnas vision är en unik skärgårdsdestination med en byggnad som tjänar som land- och sjömärke.

Som tidigare nämnts avslutades en förstudie under 2014 som renderade i ett nyttjanderättsavtal mellan kommunen och Bygdegårdsföreningen Källör.

Förslag till beslut;

- Att avslå motionen om Byggnadsminnesförklaring av Källör
- Att anse medborgarförslaget är besvarat

I tjänsten

Peter Nyberg
Kommunchef
Östhammars kommun